

donem-li forma

DONES

EXPLOTACIÓ

AGRÀRIA

COTITULARITAT

rudona

Informació i propostes

Dones i sector agrari L'estat de la qüestió

Europa, Espanya, Catalunya

A la Unió Europea més del 25% dels caps d'explotació eren dones el 2005; a Espanya, el 19%. Més del 30% dels titulars agraris de l'àrea del Cantàbric eren dones el 2005, mentre a Catalunya no s'arribava al 20%.

Algunes dades

- Per cada dona hi ha 3,2 homes al sector agrari català (inclou treballadors en agricultura, ramaderia i silvicultura).
- La població activa agrària (autònoma i assalariada) és força envellida, sobretot en el cas de la població femenina, però amb tendència al rejuveniment, també especialment entre les dones.
- Ens trobem davant de canvis en el model empresarial agrari: la força de treball cada cop es troba menys dins l'àmbit familiar i compta amb un major pes la mà d'obra assalariada.

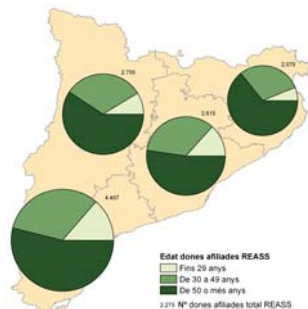
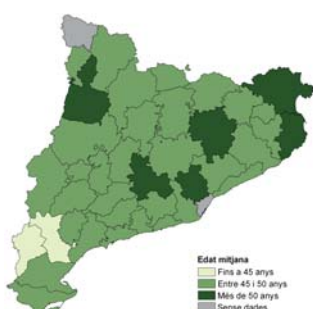
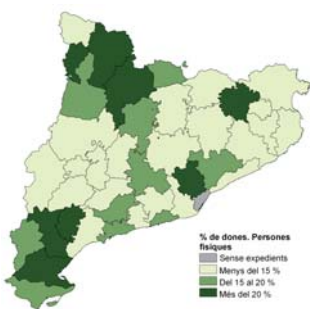
Peculiaritats territorials

- Ponent és la principal àrea agrària catalana, però la presència de la dona és escassa en aquest sector.
- Tarragona compta amb un sector agrari important, i amb les Terres de l'Ebre, comparteixen un paper destacat del segment femení.
- Al Pirineu i les comarques centrals el sector té poc pes, però es complementa amb altres activitats, on el paper de la dona és més important que en les activitats pròpiament agràries.
- A les comarques de l'àmbit metropolità i a les gironines la pagesia és escassa, i la presència femenina no és important.

Explotació agrària prioritària (EAP)

Conjunt de béns i drets que permet l'ocupació, almenys, d'una unitat de treball agrari i la rendibilitat que se n'obté no és inferior al 35% ni superior al 120% de la renda de referència. El seu titular ha de ser agricultor/a professional; posseir un nivell de capacitat agrària suficient; tenir 18 anys i no tenir-ne més de 65; estar donat d'alta al Règim Especial de Treballadors per compte propi, secció Agrícola i residir a la comarca on radiqui l'explotació o a una limitrof. (Llei 19/1995 de modernització de les explotacions agràries.)

De les 9.806 EAP en actiu el segon trimestre de 2008, 7.492 tenien com a titulars (persona física) a homes, mentre que 1.064 tenien com a titulars a dones. 1.113 homes eren representants de persona jurídica, davant 137 dones representants.

Dones i Explotacions Agràries Prioritàries

La zona del Pla de Lleida concentra bona part dels/les agricultors/es titulars d'explotacions agràries prioritàries (el 43%), però les dones hi tenen una presència formal menor que en altres àrees (el 45% són titulars masculins i el 29% femenins), com és el cas del Pirineu o les Terres de l'Ebre.

Edat, Dones i Explotacions Agràries Prioritàries

L'edat mitjana de les dones titulars o cotitulars d'EAP és superior a les comarques gironines, per sobre dels 50 anys, i inferior a les de les Terres de l'Ebre, on es situen per sota dels 45 anys.

Dones i Seguretat Social agrària

Les comarques de Tarragona concentren fins el 2007 el 37% de les dones pageses afiliades a Catalunya al Règim Especial Agrari (REASS per compte d'altri i per compte propi), mentre que les comarques gironines només representen el 17% del total català.

Pel que fa a les dones cotitulars en EAP, aquestes es concentren majoritàriament també al Pla de Lleida, i tenen una presència menor a les comarques litorals i gironines.

* Dades extretes de la diagnosi "Dones i Cotitularitat a les explotacions agràries catalanes". www.rudona.cat

Algunes qüestions més...

TITULAR, COTITULAR?

Definicions

La doctrina científico-jurídica proposa aquestes definicions:

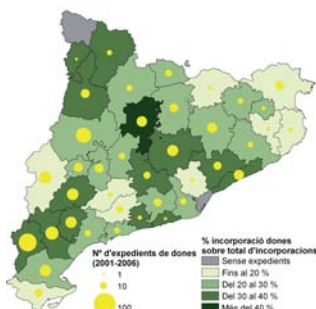
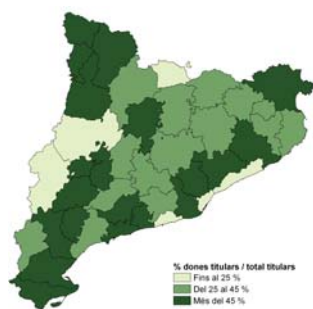
Títular de l'explotació agrària.- Persona física o jurídica que exerceix l'activitat agrària organitzant els béns i drets que integren l'explotació, mitjançant criteris empresarials i assumint les responsabilitats civils, socials i fiscals de les decisions.

Cotítular de l'explotació agrària.- Persona que comparteix amb la seva parella matrimonial o de fet legalment reconeguda el dret de propietat o un altre dret real o personal que legitima per a dirigir i decidir l'organització empresarial d'una explotació agrària, assumint de forma mancomunada les responsabilitats derivades d'aquesta gestió.

*No obstant, hem de tenir en compte que la Llei 19/1995, de modernització de les explotacions agràries, estableix criteris que regulen la titularitat i la cotitularitat.

Mesures favorables:

- La Llei 19/1995, de modernització de les explotacions agràries, recull la regulació sobre les explotacions agràries prioritàries i fa referència a la cotitularitat de l'explotació.
- El Codi Civil de Catalunya recull la normativa sobre les comunitats de béns, i el Codi Civil la de les societats civils.
- El Reial Decret 1776/1981, de 3 d'agost, regula les Societats Agràries de Transformació de l'Agricultura.
- La Llei 18/2007, de 4 de Juliol, per la que es procedeix a la integració dels treballadors per compte propi del Règim Especial Agrari de la Seguretat Social al Règim Especial de la Seguretat Social per a treballadors per compte propi o Autònoms.

Dones i turisme rural

En les activitats de turisme rural la titularitat femenina és més important que en el sector agrari, donat que les dones són titulars de més del 40% dels establiments, xifra que arriba pràcticament al 50% en aquells que es troben deslligats d'una explotació agrària.

Bona part d'aquestes explotacions es concentren al Pirineu, el Prepirineu i a les comarques gironines.

I les joves, que fan?

La incorporació de dones joves és especialment important a les comarques agràries del límit entre les demarcacions de Lleida i Tarragona. L'edat mitjana de la nova pagesa en el període 2001-2006 es situava en els 32 anys.

<p>L'Ordenament Jurídic català i estatal posen a disposició de la ciutadania una sèrie d'eines jurídiques per compartir la titularitat d'una explotació:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> El cònjuge que només hagi aportat el seu treball, únicament tindrà dret als fruits, rendiments i altres beneficis de la societat i no tindrà part dels béns aportats, excepte que s'hagués pactat una altra cosa.	
<p>Avantatges; Figura interessant quan només un dels cònjuges treballa a l'explotació, mentre que l'altre posa el capital i béns, o quan l'explotació té un nivell major de rellevància. Pot pactar-se la participació de cadascú a l'explotació.</p>	
<p>Inconvenients; Elevades despeses de Notaria i Registre si es decideix aportar tots els béns de l'explotació. Tramitació davant Hisenda com una persona jurídica independent. La responsabilitat és il·limitada, els cònjuges com a socis responen davant de tercers.</p>	

Explotació familiar agrària

Exploatació agrària familiar

Explotació agrària com a CB - Comunitat de Béns

Exploatació agrària familiar

- Cada cotitular pot utilitzar els elements de l'explotació, sense que perjudiqui a l'explotació ni a l'altre cònjuge. Un/a cotitular no pot impedir a l'altre utilitzar els béns de l'explotació.
- Els fruits dels camps, les collites i altres rendiments corresponen als dos cònjuges segons la seva quota. És necessari l'acord dels dos per modificar l'objecte de l'explotació, millorar-la o fer-la més rendible.
- Cada cònjuge ha de contribuir igualitàriament amb les despeses de conservació, d'ús, les necessàries pel rendiment de l'explotació agrícola, les de reforma i millora que s'hagin adoptat de comú acord.
- La comunitat pot finalitzar per acord dels dos cònjuges, per compliment de la condició resolutòria pactada –jubilació dels dos cònjuges–, o per divisió de l'explotació – com a conseqüència d'un procés de ruptura matrimonial.

Avantatges; L'Estatut dels Treballadors permet que la comunitat de béns contracti treballadors i treballadores per compte d'altri i la Llei de Contractes de Conreu la considera com un “conreador directe i personal”.

Inconvenients; No és efectiva si l'explotació té molt volum d'activitat o moltes terres i drets. Elevades despeses en Notaria, Registre, impostos, etc.

Explotació agrària com a SCP - Societat Civil Particular

Exploatació agrària familiar

Les pèrdues i els guanys es repartiran entre els cònjuges segons l'acord. Si només s'hagués pactat la part a rebre dels guanys, serà la mateixa en les pèrdues. Si no s'hagués arribat a cap acord en aquest sentit, cada cònjuge respondrà i percebrà d'acord amb la proporció que ha aportat. Si un dels cònjuges només aporta el seu treball, tindrà la mateixa part que l'altre cònjuge. En aquest cas, es pot pactar que si només s'aporta el treball, no respondrà de les pèrdues. La Llei impedeix el pacte de privar a un dels cònjuges dels guanys.

- Els dos cònjuges poden utilitzar els béns de la societat, sempre que no ho facin contra l'interès de l'explotació o del cotitular.
- La societat s'extingeix quan finalitza el termini acordat – encara que els cònjuges poden prorrogar-lo de mutu acord de forma expressa –; quan es perd o es destrueix l'explotació agrària; quan un dels dos cònjuges mor, és declarat insolvent, incapaç o pròdig; i finalment, per acord mutu dels dos cònjuges.

<p>L'Ordenament Jurídic català i estatal posen a disposició de la ciutadania una sèrie d'eines jurídiques per compartir la titularitat d'una explotació:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> El cònjuge que només hagi aportat el seu treball, únicament tindrà dret als fruits, rendiments i altres beneficis de la societat i no tindrà part dels béns aportats, excepte que s'hagués pactat una altra cosa.	
<p>Avantatges; Figura interessant quan només un dels cònjuges treballa a l'explotació, mentre que l'altre posa el capital i béns, o quan l'explotació té un nivell major de rellevància. Pot pactar-se la participació de cadascú a l'explotació.</p>	
<p>Inconvenients; Elevades despeses de Notaria i Registre si es decideix aportar tots els béns de l'explotació. Tramitació davant Hisenda com una persona jurídica independent. La responsabilitat és il·limitada, els cònjuges com a socis responen davant de tercers.</p>	

Exploatació agrària familiar

Avantatges; Figura interessant quan només un dels cònjuges treballa a l'explotació, mentre que l'altre posa el capital i béns, o quan l'explotació té un nivell major de rellevància. Pot pactar-se la participació de cadascú a l'explotació.

Inconvenients; Elevades despeses de Notaria i Registre si es decideix aportar tots els béns de l'explotació. Tramitació davant Hisenda com una persona jurídica independent. La responsabilitat és il·limitada, els cònjuges com a socis responen davant de tercers.

Explotació agrària com a SAT- Societat Agrària de Transformació

Exploatació agrària familiar

- Són societats civils, però amb un estatut especial perquè estan destinades a la producció, transformació i comercialització de productes agrícoles, ramaders o forestals; la realització de millores al medi rural, la promoció i desenvolupament agrari i la prestació de serveis comuns per aquest fi.
- Gaudeixen de personalitat jurídica, i el seu patrimoni és independent dels socis, tot i que s'hauran de fer càrrec dels deutes socials de la societat, quan aquesta no disposi de recursos, de forma mancomunada però il·limitada amb el seu patrimoni.
- La duració d'aquesta societat és indefinida, llevat que s'hagi pactat una altra cosa.

Avantatges; Figura jurídica molt desenvolupada normativament. La majoria de convocatòries d'ajuts hi fan referència. Útil per agrupar dues explotacions amb cotitulars.

Inconvenients; Es requereix tres persones per a constituir-la. Organització interna complexa (presidència, junta, assemblees).

<p>L'Ordenament Jurídic català i estatal posen a disposició de la ciutadania una sèrie d'eines jurídiques per compartir la titularitat d'una explotació:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> El cònjuge que només hagi aportat el seu treball, únicament tindrà dret als fruits, rendiments i altres beneficis de la societat i no tindrà part dels béns aportats, excepte que s'hagués pactat una altra cosa.	
<p>Avantatges; Figura interessant quan només un dels cònjuges treballa a l'explotació, mentre que l'altre posa el capital i béns, o quan l'explotació té un nivell major de rellevància. Pot pactar-se la participació de cadascú a l'explotació.</p>	
<p>Inconvenients; Elevades despeses de Notaria i Registre si es decideix aportar tots els béns de l'explotació. Tramitació davant Hisenda com una persona jurídica independent. La responsabilitat és il·limitada, els cònjuges com a socis responen davant de tercers.</p>	

Exploatació agrària familiar

• Dedicuin a l'activitat agrària més del 50% del temps de la seva activitat laboral i que obtinguin d'aquesta el 50% dels seus ingressos, encara que la meitat d'aquests ingressos poden provenir d'activitats complementàries a l'agrària com l'agroturisme, la transformació, la manipulació i la venda de la pròpia producció. No es poden tenir ingressos nets superiors a la quantitat resultant d'aplicar un 75% a la base màxima de cotització a la Seguretat Social.

• La norma no fa discriminacions entre agricultors/es i ramaders/eres, perquè la Llei 19/1995 de modernització de les explotacions agràries deixa ben clar que quan es diu ingressos agraris, aquests inclouen també els pecuaris.

• En cas d'existir cotitulars a l'explotació es pot tenir un treballador/a fix més o el seu equivalent en jornades reals.

• Aquells/es joves de fins a 40 anys que es donin d'alta a la Seguretat Social tindran, durant cinc anys, una bonificació en la cotització d'un 30%. A la vegada tots els i les joves podran ser contractats a la seva explotació com a treballadors/es per compte aliè, sense haver de pagar la contingència de l'atur i sense poder gaudir per raons obvies d'aquesta prestació.

• A voluntat pròpia es pot cotitzar fins a la base màxima del sistema en funció dels trams d'edat i baixar-la fins a la base mínima. En cas d'optar per un increment de base, la diferència ha escollit tributarà al 26'5%.

Pensions

A 1 d'abril de 2008 es xifraven en 346.791 les dones inscrites al REASS que cobraven algun tipus de pensió a Espanya, que de mitjana es situava entorn el 440 euros, més de 100 euros per sota de la mitjana del conjunt del sistema de la Seguretat Social. A Catalunya, el 48,70% de dones en situació d'alta, en 10 anys estaran totes jubilades.

Com començar?

Per a afiliar-se al règim de la Seguretat Social que pertoca, cal aportar la documentació següent a la Tresoreria General de la Seguretat Social:

SETA
Fotocòpia i original de D.N.I. - Fotocòpia i original Rebut I.B.I. rústica de l'últim any del propietari/a de la terra - Imprès TA.0521-7

RETA
Alta fiscal d'activitat (Model 036), original i fotocòpia - D.N.I. original i fotocòpia - Imprès TA.0521-1 - Fotocòpia i original rebut I.B.I. rústica.

<p>L'Ordenament Jurídic català i estatal posen a disposició de la ciutadania una sèrie d'eines jurídiques per compartir la titularitat d'una explotació:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> El cònjuge que només hagi aportat el seu treball, únicament tindrà dret als fruits, rendiments i altres beneficis de la societat i no tindrà part dels béns aportats, excepte que s'hagués pactat una altra cosa.	
<p>Avantatges; Figura interessant quan només un dels cònjuges treballa a l'explotació, mentre que l'altre posa el capital i béns, o quan l'explotació té un nivell major de rellevància. Pot pactar-se la participació de cadascú a l'explotació.</p>	
<p>Inconvenients; Elevades despeses de Notaria i Registre si es decideix aportar tots els béns de l'explotació. Tramitació davant Hisenda com una persona jurídica independent. La responsabilitat és il·limitada, els cònjuges com a socis responen davant de tercers.</p>	

Exploatació agrària familiar

REASS SETA RETA

REASS - RÈGIM ESPECIAL AGRARI DE LA SEGURETAT SOCIAL

El REASS actualment és un règim especial al que hi estan afiliades aquelles persones que realitzen tasques agràries per compte d'altri i que són majors de 16 anys.

Avantatges; Al ser un règim bonificat, es cotitza menys percentatge que en el cas del règim general. Es cotitza per jornades reals treballades.

Inconvenients; Per als treballadors/es eventuals a l'hora de pagar una part en forma de quota personal, amb una base de cotització baixa, s'obté al jubilar-se o al cobrar per invalidesa per altres prestacions menys import que els seus homòlegs de la rama general.

SETA - SISTEMA ESPECIAL PER A TREBALLADORS PER COMPTE PROPI AGRARIS O AUTÒNOMS

El SETA és un sistema especial dins del règim especial de treballadors autònoms (RETA), on han d'anar a parar la major part de les persones antigament afiliades al REASS per compte propi i totes aquelles que treballin la terra o les granges per compte propi*.

Avantatges; Aquest és un règim per donar cobertura de Seguretat Social als petits i mitjans pagesos/es. Cotitzen per un percentatge del 18,75%, que és el mateix que tenien en l'antic REASS. Al tenir una base de cotització molt més alta que al REASS anirem assolint amb el temps una pensió també molt més alta. De forma més immediata les pensions de viduïtat i invalidesa, així com les baixes temporals per malaltia o accident, són també molt més altes.

Inconvenients; Pocs, és un sistema força adequat a les necessitats.

RETA - RÈGIM ESPECIAL DE TREBALLADORS AUTÒNOMS

El RETA és un règim especial de treballadors autònoms. Tots aquells pagesos/es i ramaders/es que no compleixin la normativa SETA, han d'estar obligatòriament afiliats/es en aquest grup.

Avantatges; La presència del SETA ha homogeneïtzat els avantatges.

Inconvenients; Mensualment, el cost és més elevat per gaudir dels mateixos drets que en el SETA.

^[1] * Més informació a www.seg-social.es

Enllaços d'interès

On trobar més informació?

Departament de Treball

<http://www.gencat.cat/treball>

Serveis Territorials de Treball a Barcelona

Carrer Puig i Xoriguer, 11-13 Barcelona
Telèfon 936220400

Serveis Territorials de Treball a Girona

Carrer Rutlla, 69-75 cantonada C/ Creu 9-11 Girona
Telèfon 972222785

Serveis Territorials de Treball a Lleida

Carrer General Britos, 3 Lleida
Telèfon 973230080

Serveis Territorials de Treball a Tarragona

Carrer Joan Baptista Plana, 29-31 Tarragona
Telèfon 977233614 · 977233631

Serveis Territorials de Treball a les Terres de l'Ebre

Carrer de la Rosa, 9 Tortosa
Telèfon 977448101

Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural (DAR)

<http://www.gencat.cat/dar>

Serveis Territorials del DAR a l'Alt Pirineu i Aran

Carrer Paradis, 7 Tremp
Telèfon 973651740

Serveis Territorials del DAR a Barcelona

Avinguda Meridiana, 38 Barcelona
Telèfon 934092090

Serveis Territorials del DAR a Girona

Avinguda Sant Francesc, 29 Girona
Telèfon 972417650

Serveis Territorials del DAR a Lleida

Carrer Camp de Mart, 35 Lleida
Telèfon 973246650

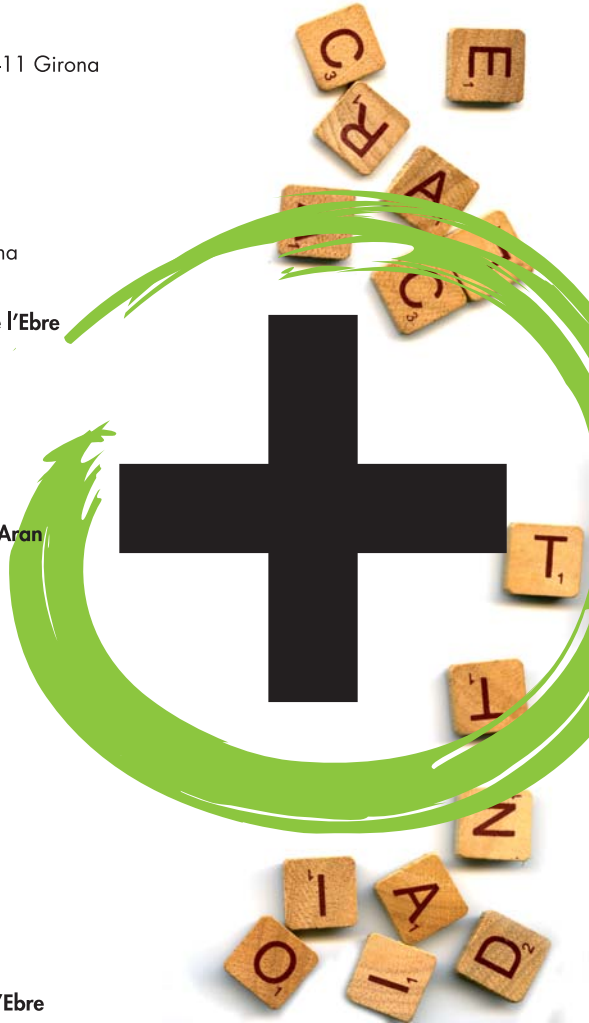
Serveis Territorials del DAR a Tarragona

Avinguda Catalunya, 50 Tarragona
Telèfon 977250845

Serveis Territorials del DAR a les Terres de l'Ebre

Plaça d'Alfons XII, 7, 4t. 2a Tortosa
Telèfon 977442116

Oficines Comarcals del DAR

Fundació
Maria Borèlia Capmany

C/ Junta de Comerç,
17, entl. · 08001 Barcelona
Tel. 93 3011195 · Fax 93 3010763
www.fmac.org

Fundació del
Món Rural

Av. Prat de la Riba,
27 altell 1º · 25008 Lleida
Tel. 973 229360 · Fax 973 229365
www.fmr.cat

 Generalitat
de Catalunya

Unió Europea
Fons Social Europeu

www.rudona.cat · info@rudona.cat